

Curych Švýcarsko

V Curychu v posledních 20 letech pracují na posílení dálničních obchvatů

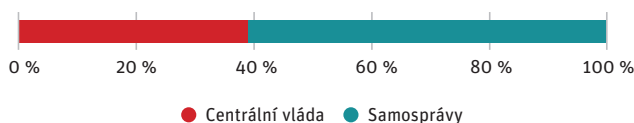
● **MĚSTO:**
0,4 mil. obyvatel

● **METROPOLITNÍ OBLAST**
1,3 mil.
(+6,4% pop. změna /5 let)

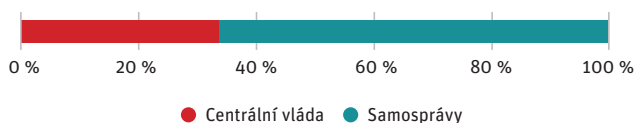
HDP: 185 % průměru HDP EU28
(+0,4% prům. roční změna HDP /5 let)

Jak fungují finance samospráv ve Švýcarsku

VEŘEJNÉ PŘÍJMY



KAPITÁLOVÉ VÝDAJE



Švýcarsko má **systém dvou úrovní samosprávy**. Skládá se z 26 kantonů a 2212 obcí.

Dle ústavy mají švýcarské kantony diskreční pravomoc nad svými příjmy a daněmi (pokud daně daně již nevybírá federace). Finanční autonomii a kompetence obcí stanovují kantonální zákony. Systém fiskálního vyrovnávání je zakotven v ústavě a umožňuje federální vládě snižovat fiskální rozdíly v rámci federace.

K významné ústavní reformě došlo v roce 2008; reforma upravuje rozdělení funkcí mezi konfederací a kantony a mění systém finančního vyrovnávání.

Koordinace kantonů z hlediska veřejných financí probíhá formou konference kantonálních ředitelů financí. Předmětem konference je nalezení shody mezi kantony a vyjednávání s federální vládou. **Švýcarsko se vyznačuje aktivní účastí občanů v otázkách veřejných financí.** Ti rozhodují formou referenda o většině legislativních změn.

Samosprávy jsou zodpovědné za významnou část veřejných investic, jejich investice tvoří 70 % celkových veřejných investic a 2,8 % HDP (OECD federace 62 % a 1,8 %).

Kantony mají značnou nezávislost z hlediska nastavování investičních politik a vytváření investičních pobídek; úroveň kantonů tvořila v roce 2016 55 % investic samospráv a 38 % celkových veřejných investic. **16 z 26 kantonů si v posledních 10 letech investice financovalo zcela ze svých vlastních zdrojů. Významná část transferů od centrální vlády je pak vyhrazena na interkantonální investiční projekty.** Smluvní ujednání mezi federací a kantony jsou realizována

formou víceletých programů. Pokud nejsou smlouvené cíle programů dosaženy, kantony mohou být požádány o vrácení obdržených financí. Švýcarské obce jsou zodpovědné za zbylých 45 % investic samospráv (2016). Osm měst v posledních 10 letech financovalo investice jen ze svých zdrojů. Hlavními oblastmi veřejných investic samospráv jsou veřejné služby (35 %) ekonomické záležitosti a doprava (24 %) a vzdělávání (24 %).

Kantony si mohou rozhodovat o svých příjmech a daních. Švýcarsko je z fiskálního hlediska jednou z nejvíce decentralizovaných zemí OECD. Přímé zdanění je sdílenou pravomocí obecní, kantonální i federální úrovně správy. **Daňové příjmy samospráv tvoří 53% podíl z jejich celkových příjmů (OECD federální státy 48 %), zatímco příjmy z transferů a dotací (25 %) jsou v rámci celkových příjmů samospráv relativně nízké (OECD federace 32 %).** Samosprávy mají navíc značnou autonomii v nastavování jak základů daně, tak jejich sazeb. Rozdíly v příjmech vznikajících z této autonomie jsou korigovány právě za pomoci vládních transferů, které dorovnávají rozpočty mnoha menších obcí.

Daňové příjmy samospráv představují 11 % HDP a 54 % celkových veřejných daňových příjmů (OECD federace 9 % a 42 %). Z toho jsou kantony zodpovědné za 59 % a obce za 41 %. Kantony i obce mohou stanovovat daňové sazby a daňové úlevy. Nejvýznamnější daní na úrovni samospráv jsou daň z příjmu fyzických osob (63 %), daň z nemovitostí (cca 15 %) a daň z příjmů právnických osob (také cca 15 %).

Kantony mají právo vybírat jakékoliv daně, pokud již nejsou vybírány federální vládou (ústava zakazuje dvojitě zdanění). Mezi významné daně vybírané kantony patří hlavně daň z příjmu fyzických osob (60 % daňových příjmů kantonů), daň z příjmu právnických osob (15 %), daň z nemovitosti (14 %), daň z příjmu cizinců bez povolení k pobytu, daň z majetku, dědická daň, daň z hazardu, daň z motorového vozidla a další. Mezi kantony v důsledku vysoké autonomie dochází k soutěži o získání vyšších výnosů z daně z příjmů přilákáním ekonomických aktivit na své území. Obecně je švýcarský daňový systém svými sazbami vstřícný ke korporacím aktivním převážně v zahraničí.

Kantony určují, do jaké míry mohou obce vybírat daně. Mezi hlavní obecní daně patří daň z příjmu fyzických osob (67 % daňových příjmů samospráv), daň z příjmu právnických osob (12 %), daň z nemovitostí (15 %), daň z majetku a další. Tyto daně jsou většinou vybírány jako procento základní kantonální daně. Opakující se daň z nemovitostí (kantonální i obecní) tvoří zanedbatelnou část rozpočtů samospráv (0,9 %) a představuje pouze 0,2 % HDP (OECD 1,1 %); některé kantony tuto daň ani nevybírají.

Transfery a dotace z federální úrovně představují 25 % příjmů samospráv (28 % kantonálních příjmů a 19 % obecních příjmů). V roce 2016 byly transfery převážně účelově vázané (65 %), určené pro zemědělství, zdravotnictví, sociální péči, péči o seniory, dopravu, výzkum a vzdělávání. Zbytek transferů a dotací tvoří účelově nevázané transfery (20 %) a vyrovnávací fondy (15 %). **Celkově se transfery skládají ze 7 % kapitálových a 93 % běžných.**

Systém finančního vyrovnávání (založen 1958, novela 2008) operuje jak vertikálně tak horizontálně a má za cíl snižovat rozdíly ve finanční kapacitě napříč kantony. **Každý kanton musí po vyrovnání dosáhnout úrovně příjmu na obyvatele odpovídajícímu alespoň 85 % federálního průměru.** Tento systém představoval v roce 2016 cca 70 % veškerých státních transferů. Systém vyrovnávání je spolufinancován federální úrovní a kantony s vyšším příjmovým potenciálem. Systém kromě příjmové kapacity zohledňuje i sociodemografické charakteristiky kantonů a náklady spojené s topografií horských oblastí země (náklady na základní služby).

Kantony mohou mít také své vlastní systémy vyrovnávání mezi obcemi (transfery ale tvoří méně než 20% jejich příjmů). V roce 2008 vzrostl podíl účelově nevázaných transferů obcím z 24 % na 40 %. Většina transferů je obcemi užívána na financování sociálního zabezpečení (sociální péče, ústavy atp.).

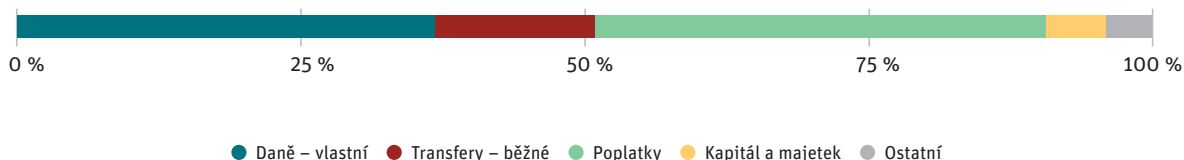
Ostatní příjmy – zejména poplatky – tvoří významnou část příjmů (cca 20 %) jak pro kantony, tak pro obce. Největší podíl (18 % příjmů samospráv) představují právě poplatky, zatímco výnosy z majetku (nájem, prodej aktiv) tvoří významně menší část příjmů (3,5 %).

Zdroj: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/Observatory-on-Subnational-Government-Finance-and-Investment.htm>

Finance města Curych

ZDROJE PŘÍJMŮ

Ekonomická klasifikace příjmů

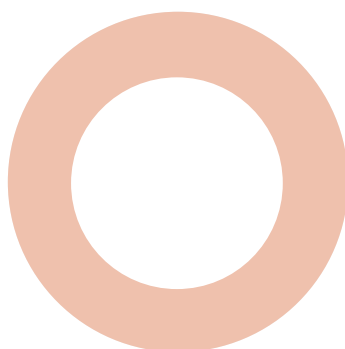


Základ daně



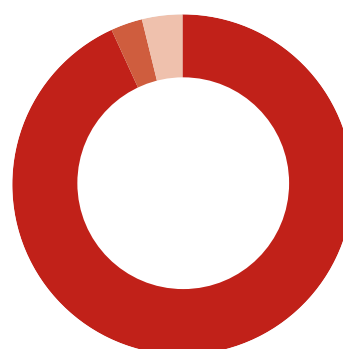
● Příjem a bohatství ● Kapitál
● Ostatní

Účelovost transferů



● Neúčelové

Úroveň transferů



● Ostatní samosprávy ● Centrální
● Soukromé

Bilance a dluh

-2 %

BILANCE ROZPOČTU

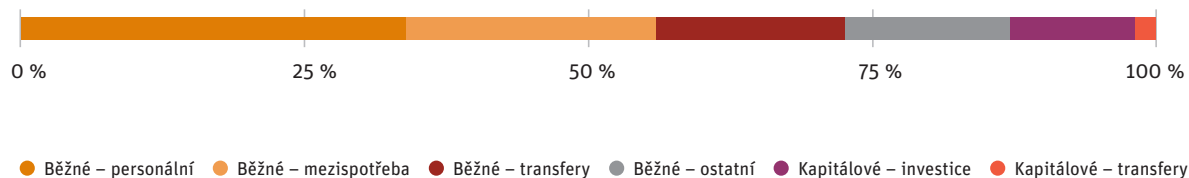
148 %

DLUH JAKO PROCENTO
ROČNÍCH PŘÍJMŮ

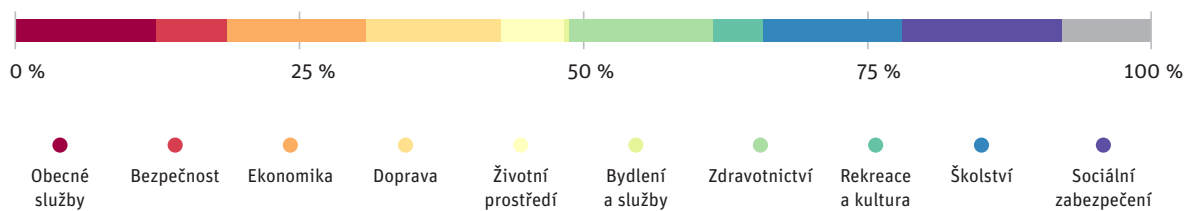
Finance města Curych

SLOŽENÍ VÝDAJŮ

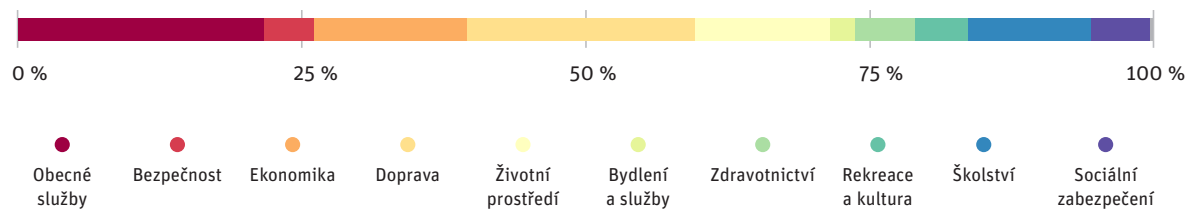
Ekonomická klasifikace výdajů



Funkční klasifikace výdajů



Funkční klasifikace kapitálových výdajů



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření (2019)

Dálnice na obchvatu Curychu

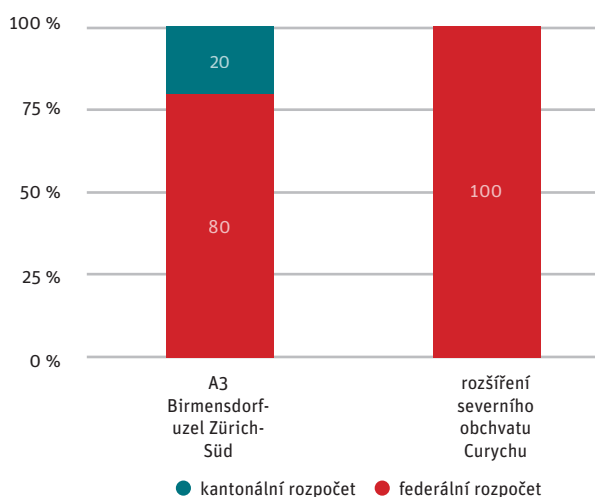
Rozšíření severního obchvatu Curychu a výstavba západního obchvatu Curychu

Silniční síť v oblasti Curychu a Winterthuru je nejzatíženější v rámci Švýcarska a bez úprav nebude brzy schopna plnit svou funkci a přenášet vysoké dopravní intenzity. Rozšířením severního obchvatu Curychu lze dopravní problémy v dotčené oblasti výrazně snížit. Projekt zahrnuje rozšíření 11km úseku dálnice na 3 + 3 jízdní pruhy, přestavbu 3 sjezdů, výstavbu třetí tunelové roury v délce 3,3 km a zastřešení dálnice v délce 580 m. Celkové investiční náklady jsou vyčísleny na 940 mil. CHF a jsou plně hrazeny ze zdrojů Švýcarské konfederace. Stavební práce na rozšíření severního obchvatu Curychu započaly v roce 2014, kompletní dokončení (vč. opravy stávajících dvou tunelových trub a výstavby dalších 580 m zastřešení) se očekává v roce 2025.

Výstavba 10,6 km západního obchvatu Curychu (úsek Birmensdorf – uzel Curych-jih) vyplnila mezeru ve švýcarské dálniční síti a odlehčila komunikacím na jihozápadě města a v přilehlých obcích. Z uvedené trasy je 8,4 km vedeno tunely. Úsek byl budován 13 roků; 3km obchvat Birmensdorfu byl otevřen v roce 2006, zbytek obchvatu pak na jaře 2009. Celkové investiční náklady na západní obchvat Curychu byly 2,9 mld. CHF, z toho 80 % bylo hrazeno ze zdrojů konfederace a 20 % ze zdrojů kantonu Curych.



Dálnice na obchvatu Curychu



Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, Bundesamt für Strassen ASTRA, swissinfo.ch